

Deskotisky

Deskotisk

- souhrnné pojmenování historických forem jednolistového tisku, který předcházel Gutenbergově technologii knihtisku
- Deskotisky se často distribuovaly jako devoční grafiky
- Tematicky ucelené cykly jednolistů byly slepovány a sešívány do tvaru leporela nebo blokové knihy
- Jednolisty se svatými obrázky byly někdy ručně kolorovány či doplňovány krátkými texty, prodávaly se na trzích či poutích.
- Nejstarším datovaným dřevořezem je bruselská Madona z roku 1418.

Podle materiálu tiskové formy a způsobu opracování rozeznáváme:

- dřevořez
- kovoryt (kovořez)
- šrotový tisk
- těstový tisk

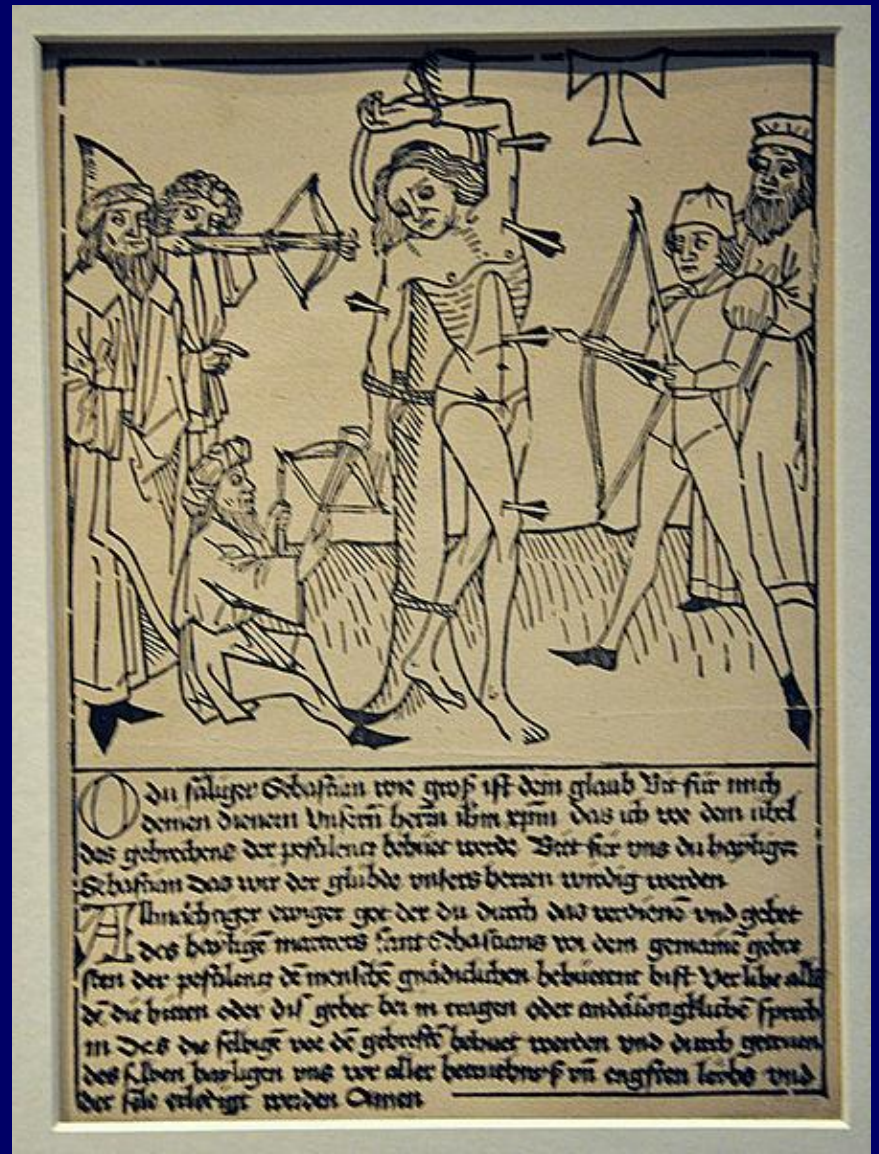
Dřevořez

- technika známá již z Číny, kde se používala na konci 6. století za panování dynastie Suej.
- Deskotisk z dřevěných forem zdomácněl v Evropě v poslední třetině 14. století jako způsob potisku látek.
- Nejstarší známý datovaný dřevořezový deskotisk s postavou sv. Kryštofa z roku 1423 (klášter Buxheim v Německu)

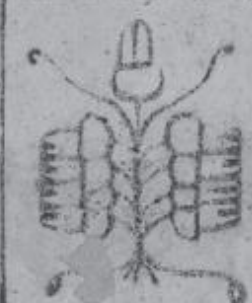
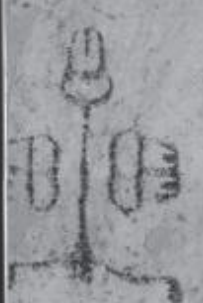

- technika tisku z výšky, při níž se kresba reprodukuje pomocí dřevěného štočku čili špalíku
- Dřevo (hrušeň, třešeň, ořech, jabloň) řezáno podél (nejsou patrné letokruhy)
- S rozšířením knihtisku nastala nová éra liniového dřevořezu.
- Ilustrace zvýšily výpovědní a uměleckou hodnotu tištěných knih a přirozeně i prodejnost.

Dřevořez s postavou sv. Šebastiána, Německo 1470–1475

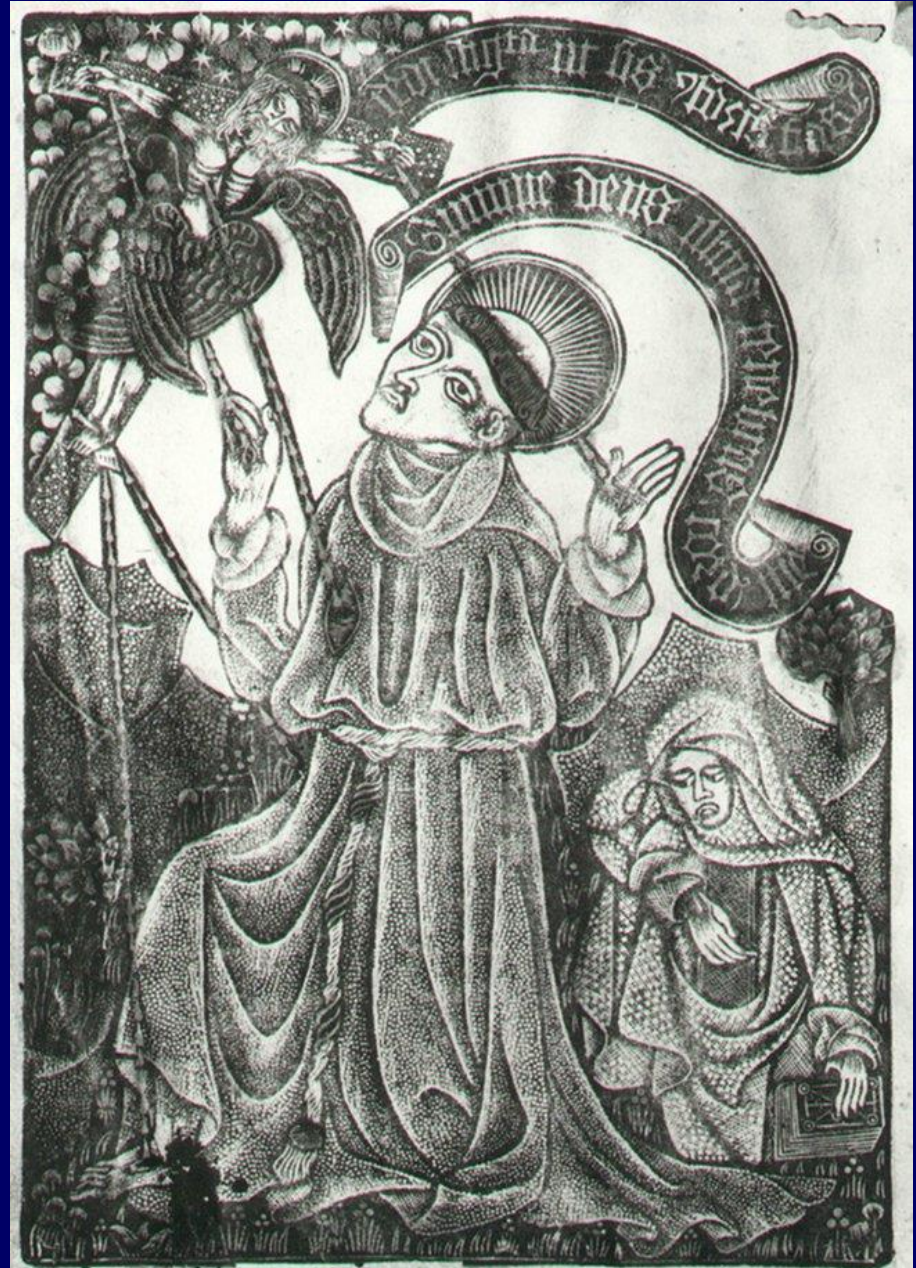

Blokové knihy

- V evropském prostředí v 15. a raném 16. století, téměř výhradně v Nizozemí a Německu
- Obsahově sledují kontinuitu rukopisných kodexů
- Obrazové zobrazení převažuje nad doprovodným textem
- Úzké spojení obrazu se slovem
- Na území ČR se nachází jediná bloková kniha a tou je **Biblia pauperum** 1450–1460 nizozemského původu uložená ve fondu MZK
- Kolem roku 1400 byly vydány deskotiskem malé knížečky, tzv. donata podle latinské mluvnice římského gramatika Aelia Donata

Šrotový tisk

- grafická technika tisku z výšky, při níž jsou do povrchu kovové, vzácněji dřevěné desky vráženy kovové jehly a různě tvarovaná puncovací razidla (hvězdičky, kolečka, kroužky, křížky ...)
- První šrotované deskotisky se objevily v dolnorýnských kovotepeckých dílnách v polovině 15. století

Kovoryt

- ovládalo Japonsko po polovině 8. století. Znalost kovorytu a šrotového tisku je v Evropě dosvědčena zhruba v polovině 15. století
- grafická technika tisku z výšky, netisknouce partie jsou z povrchu kovové desky odstraněny rytím a řezáním
- Používáno v tisku bordur ve francouzských tiscích, hl. hodinkách a breviářích
- Kombinace se šrotovým tiskem
- Kovoryt používala ivančická a kralická tiskárna k tisku vlysů

Těstový tisk (těstotisk)

- Mechanicky pořízený reliéf byl pokryt černou tiskařskou barvou a tlakem otištěn na papír nesoucím na vrstvě klišu tenký potah kontrastně obarveného těsta a někdy i plátkové zlato.
- Vyhloubené partie zvýraznily vystouplým těstem, reliéfně vyvýšená místa těstovou barvu zeslabila a přenesla na papír i barvu
- Velmi křehké na manipulaci – těsto odpadává

